

PRESSITEADE nr 119/23

Luxembourg, 12. juuli 2023

Üldkohtu otsus kohtuasjas T-8/21 | IFIC Holding vs. komisjon

Üldkohus kinnitas komisjoni otsust, millega anti Clearstream Banking AG-le luba järgida Ameerika poolt Iraanile kehtestatud sanktsioone

Üldkohus jättis rahuldamata hagi, mille esitas Saksa äriühing IFIC Holding, mille aktsiad kuuluvad kaudselt Iraani riigile

Ameerika Ühendriigid taganesid 2018. aastal Iraani tuumaleppes, mis allkirjastati 2015. aastal ja mille ees oli kontrollida Iraani tuumaprogrammi ja lõpetada Iraani suhtes kehtestatud majandussanktsioonid. Selle taganemise järel ja tuginedes 2012. aasta seadusele Iraani vabaduse ja tuumarelvade leviku vastase võitluse kohta (Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012) kehtestasid Ameerika Ühendriigid uuesti sanktsioonid Iraani ja teatavate isikute vastu¹. Alates sellest kuupäevast on kõigil isikutel uuesti keelatud omada väljaspool Ameerika Ühendriikide territooriumi ärisuhteid isikutega, kes on SDNi nimekirjas.

Liit võttis selle otsuse tagajärjel oma huvide kaitsmiseks vastu delegeeritud määruse 2018/1100², millega muudetakse määruse nr 2271/96³ lisa, et mainida selles kõnealust Ameerika Ühendriikide 2012. aasta seadust Iraani vabaduse ja tuumarelvade leviku vastase võitluse kohta. Viimati mainitud määrus, mis käsitleb kaitset sellele lisatud õigusaktide eksterritoriaalse kohaldamise eest, keelab eeskätt asjaomastel isikutel⁴ järgida kõnealuseid õigusakte või neist tulenevaid meetmeid (artikli 5 esimene lõik), välja arvatud juhul, kui Euroopa Komisjon annab selleks loa, sest nende välisriigi õigusaktide täitmata jätmine kahjustaks oluliselt selle isiku või liidu huve (artikli 5 teine lõik). Komisjon võttis samuti vastu rakendusmääruse 2018/1101, milles sätestatakse määruse nr 2271/96 artikli 5 teise lõigu kohaldamise kriteeriumid⁵.

IFIC Holding AG (edaspidi „IFIC“) on Saksa äriühing, mille aktsiad kuuluvad kaudselt Iraani riigile ja millele kuulub

¹ Nimekiri konkreetselt määratletud isikutest ja nendest isikutest, kelle varad on blokeeritud (*Specially Designated Nationals and Blocked Persons List*, edaspidi „SDNi nimekiri“).

² Komisjoni 6. juuni 2018. aasta delegeeritud määrus (EL) 2018/1100, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 2271/96 (mis käsitleb kaitset kolmanda riigi vastuvõetud õigusaktide eksterritoriaalse kohaldamise mõju ja nendel õigusaktidel põhinevate või neist tulenevate meetmete eest) lisa (ELT 2018, L 199 I, lk 1).

³ Nõukogu 22. novembri 1996. aasta määrus (EÜ) nr 2271/96, mis käsitleb kaitset kolmanda riigi vastuvõetud õigusaktide eksterritoriaalse kohaldamise mõju ja nendel õigusaktidel põhinevate või neist tulenevate meetmete eest (EÜT 1996, L 309, lk 1; ELT eriväljaanne 10/01, lk 75), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2014. aasta määrusega (EL) nr 37/2014, millega muudetakse teatavaid ühist kaubanduspoliitikat käsitlevaid määrusi seoses teatavate meetmete vastuvõtmise menetlustega (ELT 2014, L 18, lk 1), ja delegeeritud määrusega 2018/1100 (edaspidi „määrus“).

⁴ Määruse nr 2271/96 artiklis 11 puudutatud isikud on eeskätt füüsilised isikud, kelle elukoht on liidus ja kes on liikmesriigi kodanikud, ning juriidilised isikud, mis on liidus registreeritud (artikli 11 punktid 1 ja 2).

⁵ Komisjoni 3. augusti 2018. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/1101, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 2271/96 (mis käsitleb kaitset kolmanda riigi vastuvõetud õigusaktide eksterritoriaalse kohaldamise mõju ja nendel õigusaktidel põhinevate või neist tulenevate meetmete eest) artikli 5 teise lõigu kohaldamise kriteeriumid (ELT 2018, L 199 I, lk 7).

osalus erinevates Saksa äriühingutes, mille alusel on tal õigus dividendidele. Clearstream Banking AG on ainus Saksamaal tegevusloa saanud väärtpaberite depoopank. Pärast seda, kui Ameerika Ühendriigid kandsid IFIC 2018. aasta novembris SDNi nimekirja, peatas ta IFIC-le dividendide maksmise ja blokeeris need eraldi kontole. Pärast seda, kui Clearstream Banking esitas määruse nr 2271/96 artikli 5 teise lõigu alusel loataotluse, võttis komisjon 28. aprillil 2020 vastu rakendusotsuse C(2020) 2813 final, milles ta andis sellele pangale 12 kuuks loa täita teatud Ameerika Ühendriikide õigusnorme seoses hageja väärtpaberite ja rahaliste vahenditega (edaspidi „vaidlusalune luba“). Seda luba uuendati seejärel 2021. aastal rakendusotsusega C(2021) 3021 final ja 2022. aastal rakendusotsusega C(2022) 2775 final⁶ (edaspidi „vaidlustatud otsused“). Selles kontekstis palus IFIC ETLT artikli 263 alusel Üldkohtul tühistada otsused, mille komisjon võttis vastu Clearstream Bankingu taotlusel, kusjuures see pank astus menetlusse.

Üldkohus jättis IFIC hagi rahuldamata ja võttis seisukoha määrust nr 2271/96 puudutavates õigusküsimustes, mida varem ei olnud käsitletud. Üldkohus sedastas eelkõige, et vaidlustatud otsustel ei ole tagasiulatuvat mõju ja et komisjon ei teinud hindamisviga, kui ta jättis arvesse võtmata hageja huvid ega analüüsinud, kas esinevad vähem piiravad alternatiivid. Üldkohus otsustas samuti, et määruse nr 2271/96 eesmärke arvestades oli asjaolu, et komisjon piiras hageja õigust olla nende otsuste vastuvõtmise raames ära kuulatud, vajalik ja proportsionaalne.

Üldkohtu hinnang

Üldkohus leidis esiteks, et vaidlustatud otsustel ei ole tagasiulatuvat mõju, kuna neis on selgelt märgitud, et nad kehtivad 12 kuud alates nende teatavastegemise kuupäevast⁷. Sellest tuleneb, et vaidlusalune luba ei ole tagasiulatuvat mõjuga ega hõlma tegevust, mis leidis aset enne vaidlustatud otsuseid, vaid üksnes alates sellest kuupäevast aset leidnud tegevust.

Mis puudutab teiseks hageja väidet hindamisvea kohta, mille kohaselt ei võtnud komisjon kõigepealt arvesse hageja huve, vaid üksnes Clearstream Bankingu huve, siis leidis Üldkohus, et komisjonil ei olnud sellist kohustust. Üldkohus märkis nimelt, et määrus nr 2271/96⁸ näeb ette, et lisas nimetatud seaduste täitmiseks loa andmine sõltub tingimusest, et nende õigusnormide järgimata jätmine kahjustaks tõsiselt luba taotleva isiku huve või liidu huve, kuid selles ei mainita kolmanda isiku huve, kelle suhtes kohaldatakse kolmanda riigi piiravaid meetmeid. Üldkohus tegi sama järelduse ka rakendusmääruses 2018/1101⁹ mainitud mittekumulatiivsete kriteeriumide kohta, mida komisjon peab arvesse võtma loataotluse hindamisel. Lisaks ei ole üheski kriteeriumis viidatud selle kolmanda isiku huvide ja taotleja või liidu huvide omavahelisele kaalumisele. Kuigi on tõsi, et kolmas isik, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, võib olla määrusega nr 2271/96¹⁰ hõlmatud ja seega kuuluda selle määruse teatavate sätete kohaldamisalasse, ei saa selline asjaolu viia sama määruse artikli 5 teises lõigus ette nähtud erandi kohaldamise raames selleni, et võetakse arvesse muid huve kui need, mis on selles sättes ette nähtud. Mis puudutab seejärel hageja argumenti, et komisjon ei võtnud arvesse võimalust kasutada vähem piiravaid alternatiive ega hageja võimalust tugineda õigusele saada hüvitist, siis sedastas Üldkohus, et rakendusmäärus 2018/1101¹¹ ei kehtesta komisjonile selliseid kohustusi. Nimelt seisneb komisjoni hindamine taotleja esitatud tõendite kontrollimises, mis võimaldavad rakendusmääruses 2018/1101¹² kehtestatud kriteeriume arvestades järeldada, et lisas nimetatud seaduste täitmata jätmise korral kahjustataks oluliselt taotleja või liidu huve määruse nr 2271/96 artikli 5 teise lõigu tähenduses. Kui komisjon järeldab, et olulise kahju tekkimine neile huvidele on piisavalt tõendatud, ei pea ta kontrollima, kas loa andmisele esineb alternatiive.

⁶ Komisjoni 27. aprilli 2021. aasta rakendusotsus C(2021) 3021 (final) ja komisjoni 26. aprilli 2022. aasta rakendusotsus C(2022) 2775 (final).

⁷ Vt kõigi vaidlustatud otsuste artikkel 3.

⁸ Vt määruse nr 2271/96 artikli 5 teine lõik.

⁹ Vt rakendusmääruse 2018/1101 artikkel 4.

¹⁰ Vt määruse nr 2271/96 artikkel 11.

¹¹ Vt rakendusmääruse 2018/1101 artikkel 3.

¹² Vt rakendusmääruse 2018/1101 artikkel 4.

Mis puudutab kolmandaks väidet, et on rikutud õigust olla ära kuulatud, siis leidis Üldkohus, et liidu seadusandja valis süsteemi, mille raames nende kolmandate isikute huve, kelle suhtes piiravaid meetmeid kohaldatakse, ei tule arvesse võtta ning neid isikuid ei tule kaasata menetlustesse, mis viiakse läbi määruse nr 2271/96 artikli 5 teise lõigu alusel. Nimelt vastab otsuse vastuvõtmine selle sätte alusel üldise huvi eesmärkidele, milleks on kaitsta liidu huve või EL toimimise lepingu alusel õigusi kasutavate isikute huve tõsise kahju eest, mis võib tekkida lisas nimetatud seaduste järgimata jätmisest.

Sellega seoses ei oleks see, kui kolmandad isikud teostavad kõnealuses menetluses oma õigust olla ära kuulatud, kooskõlas nimetatud õigusnormidega taotletavate üldise huvi eesmärkidega ning võiks ühtlasi ohustada nende eesmärkide saavutamist, kui kontrollimatult levitatud teave jõuaks lisas nimetatud seadused andnud kolmanda riigi ametiasutusteni. Niisiis võivad need ametiasutused teada saada, et isik on taotlenud luba ja et ta võib seetõttu mitte järgida selle kolmanda riigi eksterritoriaalseid õigusakte, mis võib selle isiku suhtes kaasa tuua uurimiste ja sanktsioonide ohu ning seega kahjustada selle isiku ja olenevalt olukorrast liidu huve.

Lisaks ei ole ühtegi nende kolmandate isikute isiklikule olukorrale omast asjaolu otseselt nende asjaolude hulgas, mida loataotlus peab sisaldama,¹³ või nende kriteeriumide hulgas, mida komisjon võtab arvesse, kui ta sellist taotlust hindab¹⁴. Määrusega nr 2271/96 kehtestatud süsteemis ei näi, et kolmandad isikud, kelle suhtes piiravaid meetmeid kohaldatakse, võiksid komisjonis tugineda nende isiklikku olukorda puudutavatele vigadele või asjaoludele. Kui sellise menetluse raames piiratakse nende kolmandate isikute õigust olla ära kuulatud, keda piiravad meetmed puudutavad, siis ei tundu see asjakohast õiguslikku raamistikku ja sellega taotletavaid eesmärke arvestades olevat ebaoproportsionaalne ega selle õiguse olemust eirav. Sellest tuleneb, et õiguse olla ära kuulatud piiramine on käesoleva asja konkreetsetel asjaoludel kohtupraktika tähenduses põhjendatud ja määrusega nr 2271/96, eelkõige selle määruse artikli 5 teise lõiguga taotletavate eesmärkide seisukohast vajalik ja proportsionaalne. Komisjon ei olnud seega kohustatud kuulama hagejat ära menetluses, mille tulemusel need otsused vastu võeti.

Lisaks väitis hageja, et selleks, et tagada tema õigus olla ära kuulatud, oleks komisjon pidanud avaldama vähemalt vaidlustatud otsuste resolutsiooni. Miski ei võimalda siiski asuda seisukohale, et komisjonil lasus selline avaldamiskohustus. Ühest küljest ei ole sellel väidetaval kohustusel mingit õiguslikku alust üheski asjaomasel õigusnormis; teisest küljest ei saa vaidlustatud otsuste avaldamine pärast nende vastuvõtmist mõjutada hageja võimalikku õigust olla ära kuulatud haldusmenetluses. Lõpuks lükkas Üldkohus samadel põhjustel tagasi hageja argumendi, et komisjon oleks alternatiivina pidanud vaidlustatud otsused pärast nende vastuvõtmist talle edastama. Eeltoodut silmas pidades ei saa seega järeldada, et komisjon rikkus hageja õigust olla ära kuulatud, kuna ta ei avaldanud vaidlustatud otsuseid või edastanud neid hagejale.

MÄRKUS: Tühistamishagi taotletakse liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamist. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, tühistatakse õigusakt. Asjassepuutuv institutsioon peab täitma õiguslõnga, mis õigusakti tühistamisega võib tekkida.

MÄRKUS: Üldkohtu lahendi peale võib kahe kuu ja kümne päeva jooksul selle teatavakstegemisest esitada üksnes õigusküsimustes apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Üldkohtule siduv.

¹³ Rakendusmääruse 2018/1101 artikli 3 lõikes 2 on sätestatud, et „[t]aotluses tuleb märkida taotleja nimi ja kontaktandmed, loetletud eksterritoriaalse õigusakti täpne säte või asjaomane järgnev meede ning selles tuleb kirjeldada taotletava loa ulatust ning mittejärgimisest tulenevat võimalikku kahju“.

¹⁴ Vastavalt rakendusmääruse 2018/1101 artiklis 4 sätestatud kriteeriumidele, mille kohaselt tuleb hinnata, kas määruse nr 2271/96 artikli 5 teises lõigus osutatud kaitstud huvidele võib tekkida oluline kahju.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja ☎(+352) 4303 6005.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

